

LIPERIN SEURAKUNTA

YMPÄRISTÖKASVATUSSUUNNITELMA

YMPÄRISTÖKASVATUSSUUNNITELMAN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Ympäristökasvatus on jatkuva prosessi, jossa tullaan tietoisiksi ympäristöstä ja siihen liittyvistä kysymyksistä. Ympäristökasvatus on sanoja ja tekoja. Se merkitsee valintoja ja tekojen tuomista näkyväksi myös tiedotuksen kautta.

Kirkon ympäristökasvatus perustuu Raamatun luomiskertomukseen, jossa Jumala antoi ihmiselle tehtävän omana kuvanaan vaalia kaikkia luotuja, toimia ”Jumalan puutarhurina”. Tähän tehtävään liittyy myös vastuu. Tänäkin päivänä kristityn tulee pitää hyvää huolta niistä lahjoista, joita Jumala meille luomakunnassaan lahjoittaa.

Jokainen seurakunnan työmuoto on vastuussa ympäristökasvatuksen toteutumisesta. Tavoite on, että seurakuntalaiset ymmärtävät tehtävänsä luomakunnan vaalijoina ja toimintansa merkityksen ympäristössä. Raamattu opettaa meillä kohtuullista elämäntapaa. Se on sopusoinnussa kestävän kehityksen kanssa.

Kirkon ympäristökasvatus läpäisee toimintatapana kaiken kirkon kasvatuksen ja toiminnan. Sillä vahvistetaan eri ikäryhmien myönteistä luontosuhdetta, luodaan ilmastotoivoa ja tuetaan ekologista jälle rakentamista.

YMPÄRISTÖKASVATUSSUUNNITELMA

Ympäristökasvatussuunnitelma on ympäristödiplomin edellyttämä asiakirja, jonka tarkoituksena on antaa työkaluja ympäristökasvatuksen toteutumiselle seurakunnan työmuodoissa ja toiminnassa.

YMPÄRISTÖKASVATUKSEN TOTEUTUMINEN

Ympäristökasvatus näkyy seurakunnan toiminnassa tiedon välittämisenä sekä konkreettisina tekoina. Se merkitsee tiedon, taidon, tunteen ja toiminnan jakamista niin yksilöille kuin ryhmillekin.

YMPÄRISTÖKASVATUS ERI TYÖMUODOISSA

Jumalanpalveluselämä ja kirkolliset toimitukset

Jumalanpalveluselämä on seurakunnan toiminnan keskus. Jumalan sanassa, rukouksissa ja yhteisöllisyydessä pidetään esillä Jumalan luomistyötä ja hänen jatkuvaa työtään ja läsnäoloaan maailmassa.

Myös kirkolliset toimitukset ovat jumalanpalveluksia, joissa pidetään sanoma teemoja esillä. Kirkko-vuoden aikana huomioidaan luonto, ympäristö sekä sen suojeleminen.

Konkreettisia tavoitteita:

- luomakunnan sunnuntai
- luontokirkot
- kylvön ja sadon siunaukset
- hautausmaakerrokset

Musiikkityö

Musiikkityö on olennainen osa seurakunnan elämää, joka eri työalojen toiminnassa. Se voi nostaa esille myös ympäristökasvatuksen kannalta olennaisia teemoja.

Konkreettisia tavoitteita:

- musiikkiohjelmistoon valitaan luontoon, luomakuntaan ja ympäristön varjelemiseen liittyvää musiikkia ja teemoja
- jumalanpalveluselämässä ja luontokirkoissa sekä laulutilaisuuksissa käytetään luontoaiheisia virsiä ja lauluja
- materiaalin käytössä pyritään taloudellisuuteen

Varhaiskasvatus

Ympäristökasvatus on osa varhaiskasvatusta ja se toteutuu toiminnan arjessa. Tavoitteena on, että lapsi ja varhaisnuori saa myönteisen kuvan luonnosta ja oppii sitä suojelemaan. Hän oppii kierrättämisen alkeet, veden säästämisen sekä lajittelun eri astioihin.

Konkreettisia tavoitteita:

- säästäväinen materiaalien käyttö
- emme tuhlaa vettä, käsipaperia, sähköä
- jätteiden kierrätys yhdessä opetellen
- jätemateriaalin hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan
- ruoan siunaaminen ja siitä kiittäminen
- askarteluvälineiden ja leikitavaroiden laittaminen pois käytön jälkeen
- opettelemme kunnioittamaan luontoa ja eläimiä
- seuraamme luontoa eri vuodenaikoina
- tuemme vanhempia perheiden ympäristökasvatuksessa
- sopusuhtainen suhde ympäröivään luomakuntaan

Nuoriso- ja rippikoulutyö

Tavoite on, että nuorten ymmärrys ympäristö- ja luontoarvoja kohtaan kasvaisi. Ymmärretään, että luonnolla on arvo ja merkitys itsessään. Luonto on Jumalan luoma ja luomisen yhteydessä ihmiselle on annettu tehtäväksi viljellä ja varjella luomakuntaa. Nuoren oppivat ymmärtämään luonnon monimuotoisuutta ja rikkautta ja sisäistävät kristillisen käsityksen luomakunnan mittaamattomasta arvosta.

Ilmastonmuutoksen torjunta alkaa konkreettisista teoista, joilla voidaan hillitä ilmaston lämpenemistä ja korjata aiemmin tehtyjä virheitä.

Konkreettisia tavoitteita:

- rippikoulussa noudatetaan vihreän rippikoulun periaatteita opetuksessa, luonnossa liikkumisessa, hengellisessä elämässä ja leirien kasvisruokapäivissä
- luonnossa liikkuminen ja retkeily ja luontoarvojen oppiminen
- myös muissa nuorten tilaisuuksissa pidetään esillä luonto- ja ympäristöteemoja
- kierrätys
- materiaalien ekologinen käyttö
- ilmastonmuutoksen torjuminen konkreettisilla toimenpiteillä

Varhaisnuorisotyö

Tavoitteena on, että varhaisnuori ymmärtää pienten arjen valintojen merkityksen luonnon ja ympäristön hyväksi. Luontokokemusten ja luonnossa toimimisen kautta varhaisnuori ymmärtää Jumalan luoman luonnon moninaisuutta ja ihmiselle annettua tehtävää suojella sitä sekä käyttää sitä virkistymisen, voimaantumisen ja hiljentymisen paikkana.

Konkreettisia tavoitteita:

- kerhotoiminnassa muistutetaan Jumalan luomistyöstä ja ihmiselle annettusta tehtävästä viljellä ja varjella luomakuntaa pienin arjen teoin ja vallinnoin
- kerhojen päätökseksi vakiinnutetaan perinne retkikerhoista, jolloin kokoonnutaan perheiden kanssa yhteiseen luontokokemukseen
- koulujen aamunavauksissa tuodaan esille luomakunnan ihmeitä ja pohditaan luonnon merkitystä rauhoittumisen, levon, hiljentymisen ja ravinnon antajana
- leiritoiminnassa ruuan siunaaminen ja siitä kiittäminen, jätteiden kierrätys, luonnon ja ympäristön pitäminen siistinä sekä viipyminen luonnon keskellä erilaisten tehtävien ja toimintojen kautta

Partio

Jokamiehen oikeudet, luonnossa liikkuminen ja luonnon varjeleminen kuuluvat keskeisinä tavoitteina partioaatteeseen.

Konkreettisia tavoitteita:

- luontoarvojen, oikeuksien ja vastuun tunteminen
- luonnossa liikkuminen ja retkeily

Diakoniatyö

Diakoniatyö merkitsee vastuunkantoa lähimmäisistä. Se on kristilliseen rakkauteen perustuvaa kohtaamista. Siihen kuuluu hengellinen, aineellinen ja sosiaalinen tuki sitä tarvitseville sekä tietoisuuden lisääminen ja lähimmäisten vastuun edistäminen.

Vastuuseen lähimmäisestä kuuluu myös ihmisen elinympäristö. Tavoitteena on ihmisen tukeminen arkipäivän selviytymisessä ja siinä jaksamisessa.

Konkreettisia tavoitteita:

- ohjataan asiakkaita ekologiseen ja vastuulliseen elämäntapaan
- järjestetään ympäristöaiheisiin linkittyviä tapahtumia luontoympäristöissä, esim. hautausmailla
- toteutetaan asiakaskohtaamisia mahdollisuuksien mukaan myös luonnon keskellä
- käytetään materiaaleja säästäväisesti
- paperiton toimisto
- siirrytään sähköiseen kalenteriin (iPad)

Lähetystyö ja kansainvälinen työ

Lähetystyö on Jeesuksen antama tehtävä seuraajilleen. Lähetystyön kautta kristikunnan vastuu luomakunnasta saa maailmanlaajuiset mittakaavat. Pyrkimys on lisätä ymmärrystä kristillisestä näkökulmasta ihmiskunnan yhteisestä vastuusta, ympäristön tilasta, luonnonvarojen riittävydestä ja ilmastomuutoksesta. Tavoitteena on saada ihmiset tiedostamaan ja toimimaan maailmanlaajuisen vastuun hyväksi.

Konkreettisia tavoitteita:

- ympäristöteemojen esillä pitäminen
- reilun kaupan tuotteiden esillä pitäminen
- tieto nimikkolähettiläiden ja -kohteiden kautta haasteista lähetyskentällä
- luomakunnan varjeluun liittyvien teemojen esillä pitäminen lähetystilaisuuksissa
- ympäristö- ja luontoteemojen esillä pitäminen ystävyysseurakuntatyössä

Keittiö ja kiinteistöt

Seurakunnan tarjoilussa, siivouksessa sekä kiinteistöjen käytössä ja ylläpidossa pyritään huomioidaan ympäristökasvatuksen näkökulmat.

Konkreettisia tavoitteita:

- käytetään materiaaleja säästään
- hankintoja tehtäessä harkitaan niiden todellista tarvetta
- kierrätetään oikein jätteet
- vältetään kertakäyttöastioiden käyttöä
- pyritään lisäämään kasvisten käyttöä
- käytetään ympäristöystävällisiä tuotteita
- suositetaan lähiruokaa ja pidetään esillä reilun kaupan tuotteita
- hyödynnetään ylijäämäruokaa
- pienennetään hävikkiä
- pyritään taloudellisiin energiaratkaisuihin
- tilojen käyttäjiä opastetaan vastuullisuuteen ympäristöasioissa

Hautausmaat, piha-alueet ja metsät

Hautaustoimi huolehtii lakisääteisesti hautausmaista niiden arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla. Piha-alueet pidetään siisteinä. Metsiä hoidetaan vastuullisella ja kestäväällä tavalla.

Konkreettisia tavoitteita:

- seurakuntalaisten ohjaaminen jätteenlajitteluun
- hautojen kukkien hoidossa pidetään esillä perennojen vaihtoehtoa
- hoitosuunnitelmissa otetaan huomioon ympäristöarvot
- metsänhoito suunnitellaan kestäväällä tavalla ja otetaan huomioon kestävä kehitys, luontoarvot ja suojelunäkökohdat

Hallinto, viestintä ja toimistotyö

Yleis- ja taloushallinto luovat raamit ja edellytykset seurakunnan toiminnalle. Viestinnässä tiedotetaan seurakunnan ympäristötavoitteista ja teemoista. Päätöksenteossa ja käytännön toimistotyössä pyritään huomioimaan ympäristönäkökulmat.

Konkreettisia tavoitteita:

- paperin kulutuksen minimoiminen
- sähköisen viestinnän lisääminen
- sähköisten laitteiden sammuttaminen tai laittaminen lepotilaan, kun niitä ei käytetä

Matkustaminen

Liperin seurakunnan haaste on alueen laajuus ja joukkoliikenteen rajallisuus. Tästä huolimatta pyritään ekologisuuteen myös liikkumisen suhteen.

Konkreettisia tavoitteita:

- kimppakyyti
- turhan matkustamisen välttäminen

Organisaation ympäristökasvatus

Seurakunnan työntekijät, luottamushenkilöt ja seurakuntalaiset voivat jokainen toimia ympäristökasvattajina omalla paikallaan. Henkilökunnan ympäristökasvatusta on kaikille annettu ympäristökasvatus ja ympäristöteemainen yhdessä tekeminen (virkistyspäivät, talkoopäivät).

SEURANTA, ARVOINTI JA JATKUVUUS

Ympäristökasvatuksen toiminnallisten tavoitteiden tulee olla sellaisia, että ne ovat luonnollinen osa seurakunnan toimintaa. Ympäristökasvatuksen arviointia ja toetutumista seurataan vuosittain toimintakertomista laadittaessa.

YMPÄRISTÖVIESTINTÄ

Seurakunnan viestinnässä näkyy ympäristöystävällinen suhtautuminen ja painotus. Seurakuntalaisia kannustetaan ympäristöystävälliseen elämäntapaan ja opastetaan ja rohkaistaan ekologisempien vaihtoehtojen valintaan. Viestinnässä käytetään erityisesti sähköisiä välineitä, pidetään esillä ympäristöön liittyviä teemoja, kannustetaan seurakuntalaisia osallistumaan ympäristötapahtumiin ja informoidaan seurakunnan virkistys- ja hiljentymismahdollisuuksista. Seurakuntalaisia informoidaan tapahtumien ympäristöystävällisistä valinnoista.

YMPÄRISTÖKASVATUKSEN VUOSIKELLO

Seurakunnan vuosittaisessa toiminnassa seurataan vuosikelloa, jossa ovat säännölliset jokavuotiset tapahtumat. Suunnitelma päivitetään tarpeen mukaan.